

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే

॥ ఏకపంచాశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ఏకపంచాశః సర్గః ॥

జటాయూరావణయోర్హోరం యుద్ధం రావణేన జటాయుషో వధశ్చ

ఇత్యుక్తః క్రోధతామ్రాక్షస్తప్తకాంచనకుండలః |

రాక్షసేంద్రోఽభిదుద్రావ పతగేంద్రమమర్షణః || 3.51.1 ||

స సంప్రహారస్తుములస్తయోస్తస్మిన్ మహామృధే |

బభూవ వాతోద్భృతయోర్మేఘయోర్గగనే యథా || 3.51.2 ||

తద్ బభూవాద్భృతం యుద్ధం గృధ్రరాక్షసయోస్తదా |

సపక్షయోర్మాల్యవతోర్మహాపర్వతయోరివ || 3.51.3 ||

తతో నాలీకనారాచైస్తీక్షాగ్రైశ్చ వికర్ణిభిః |

అభ్యవర్షన్మహాఘోరైర్గృధ్రరాజం మహాబలం || 3.51.4 ||

స తాని శరజాలాని గృధ్రః పత్రరథేశ్వరః |

జటాయుః ప్రతిజగ్రాహ రావణాస్త్రాణి సంయుగే || 3.51.5 ||

తస్య తీక్షణఖాభ్యాం తు చరణాభ్యాం మహాబలః |

చకార బహుధా గాత్రే వ్రణాన్ పతగసత్తమః || 3.51.6 ||

అథ క్రోధాద్ దశగ్రీవో జగ్రాహ దశ మార్గణాన్ |

మృత్యుదండనిభాన్ ఘోరాఞ్శత్రోర్నిధనకాంక్షయా || 3.51.7 ||

స తైర్బాణైర్మహావీర్యః పూర్ణముక్తైరజిహ్మాగైః |
బిభేద నిశితైస్త్రిక్షణైర్నృధం ఘోరైః శిలీముఖైః || 3.51.8 ||

స రాక్షసరథే పశ్యంజానకీ బాష్పలోచనాం |
అచింతయిత్వా బాణాంస్తాన్ రాక్షసం సమభిద్రవత్ || 3.51.9 ||

తతోఽస్య సశరం చాపం ముక్తామణివిభూషితం |
చరణాభ్యాం మహాతేజా బభంజ పతగోత్తమః || 3.51.10 ||

తతోఽన్యద్ ధనురాదాయ రావణః క్రోధమూర్ఛితః |
వవర్ష శరవర్షాణి శతశోఽథ సహస్రశః || 3.51.11 ||

శరైరావారితస్తస్య సంయుగే పతగేశ్వరః |
కులాయమభిసంప్రాప్తః పక్షివచ్ఛ బభౌ తదా || 3.51.12 ||

స తాని శరజాలాని పక్షాభ్యాం తు విధూయ హ |
చరణాభ్యాం మహాతేజా బభంజాస్య మహద్ ధనుః || 3.51.13 ||

తచ్ఛాగ్నిసదృశం దీప్తం రావణస్య శరావరం |
పక్షాభ్యాం చ మహాతేజా వ్యధునోత్ పతగేశ్వరః || 3.51.14 ||

కాంచనోరశ్చదాన్ దివ్యాన్ పిశాచవదనాన్ ఖరాన్ |
తాంశ్చాస్య జవసంపన్నాంజఘాన సమరే బలీ || 3.51.15 ||

అథ త్రివేణుసంపన్నం కామగం పావకార్పిషం |
మణిసోపానచిత్రాంగం బభంజ చ మహారథం || 3.51.16 ||

పూర్ణచంద్రప్రతీకాశం ఛత్రం చ వ్యజనైః సహ |
పాతయామాస వేగేన గ్రాహిభీ రాక్షసైః సహ || 3.51.17 ||

సారథేశ్చాస్య వేగేన తుండేన చ మహాచ్ఛిరః |
పునర్వ్యపహనచ్ఛ్రమాన్ పక్షిరాజో మహాబలః || 3.51.18 ||

స భగ్నధన్వా విరథో హతాశ్వో హతసారథిః |
అంకేనాదాయ వైదేహీ పపాత భువి రావణః || 3.51.19 ||

దృష్ట్వా నిపతితం భూమౌ రావణం భగ్నవాహనం |
సాధు సాధ్వితి భూతాని గృధ్రరాజమపూజయన్ || 3.51.20 ||

పరిశ్రాంతం తు తం దృష్ట్వా జరయా పక్షియూథపం |
ఉత్పపాత పునర్వ్యష్టో మైథిలీం గృహ్య రావణః || 3.51.21 ||

తం ప్రహృష్టం నిధాయాంకే రావణం జనకాత్మజాం |
గచ్ఛంతం ఖడ్గశేషం చ ప్రణష్టహతసాధనం || 3.51.22 ||

గృధ్రరాజః సముత్పత్య రావణం సమభిద్రవత్ |
సమావార్య మహాతేజా జటాయురిదమబ్రవీత్ || 3.51.23 ||

వజ్రసంస్పర్శబాణస్య భార్యాం రామస్య రావణ |
అల్పబుద్ధే హరస్యేనాం వధాయ ఖలు రక్షసాం || 3.51.24 ||

సమిత్రబంధుః సామాత్యః సబలః సపరిచ్ఛదః |
విషపానం పిబస్యేతత్ పిపాసిత ఇవోదకం || 3.51.25 ||

అనుబంధమజానంతః కర్మణామవిచక్షణాః |
శీఘ్రమేవ వినశ్యంతి యథా త్వం వినశిష్యసి || 3.51.26 ||

బద్ధస్త్వం కాలపాశేన క్వ గతస్త్వస్య మోక్ష్యసే |
వధాయ బడిశం గృహ్య సామిషం జలజో యథా || 3.51.27 ||

నహి జాతు దురాధర్షౌ కాకుత్స్థౌ తవ రావణ |
ధర్షణం చాశ్రమస్యాస్య క్షమిష్యేతే తు రాఘవౌ || 3.51.28 ||

యథా త్వయా కృతం కర్మ భీరుణా లోకగర్హితం |
తస్కరాచరితో మార్గో నైష వీరనిషేవితః || 3.51.29 ||

యుద్ధస్య యది శూరోఽసి ముహూర్తం తిష్ఠ రావణ |
శయిష్యసే హతో భూమౌ యథా భ్రాతా ఖరస్తథా || 3.51.30 ||

పరేతకాలే పురుషో యత్ కర్మ ప్రతిపద్యతే |
వినాశాయాత్మనోఽధర్మ్యం ప్రతిపన్నోఽసి కర్మ తత్ || 3.51.31 ||

పాపానుబంధో వై యస్య కర్మణః కో ను తత్ పుమాన్ |
కుర్వీత లోకాధిపతిః స్వయంభూర్భగవానపి || 3.51.32 ||

ఏవముక్త్యా శుభం వాక్యం జటాయుస్తస్య రక్షసః |
నిపపాత భృశం పృష్ఠే దశగ్రీవస్య వీర్యవాన్ || 3.51.33 ||

తం గృహీత్వా నఖైస్తీక్ష్ణైర్విదదార సమంతతః |
అధిరూఢో గజారోహో యథా స్యాద్ దుష్టవారణం || 3.51.34 ||

విదదార నఖైరస్య తుండం పృష్ఠే సమర్పయన్ |
కేశాంశ్చోత్పాటయామాస నఖపక్షముఖాయుధః || 3.51.35 ||

స తథా గృధ్రరాజేన క్లిశ్యమానో ముహుర్ముహుః |
అమర్షస్ఫురితోష్ఠః సన్ ప్రాకంపత చ రాక్షసః || 3.51.36 ||

సంపరిష్వజ్య వైదేహీం వామేనాంకేన రావణః |
తలేనాభిజఘానార్తో జటాయుం క్రోధమూర్చ్ఛితః || 3.51.37 ||

జటాయుస్తమతిక్రమ్య తుండేనాస్య ఖగాధిపః |
వామబాహూన్ దశ తదా వ్యపాహరదరిందమః || 3.51.38 ||

సంఛిన్నబాహోః సద్యో వై బాహవః సహసాభవన్ |
విషజ్వాలావలీయుక్తా వలీకాదివ పన్నగాః || 3.51.39 ||

తతః క్రోధాద్ దశగ్రీవః సీతాముత్స్పృజ్య వీర్యవాన్ |
ముష్టిభ్యాం చరణాభ్యాం చ గృధ్రరాజమపోథయత్ || 3.51.40 ||

తతో ముహూర్తం సంగ్రామో బభూవాతులవీర్యయోః |
రాక్షసానాం చ ముఖ్యస్య పక్షిణాం ప్రవరస్య చ || 3.51.41 ||

తస్య వ్యాయచ్ఛమానస్య రామస్యార్థే స రావణః |
పక్షౌ పాదౌ చ పార్శ్వౌ చ ఖడ్గముద్భృత్య సోఽచ్ఛినత్ || 3.51.42 ||

సచ్ఛిన్నపక్షః సహసా రక్షసా రౌద్రకర్మణా |
నిపపాత మహాగృధ్రో ధరణ్యామల్పజీవితః || 3.51.43 ||

తం దృష్ట్వా పతితం భూమౌ క్షతజార్ద్ర జటాయుషం |
అభ్యధావత వైదేహీ స్వబంధుమివ దుఃఖితా || 3.51.44 ||

తం నీలజీమూతనికాశకల్పం సపాండురోరస్కముదారవీర్యం |
దదర్శ లంకాధిపతిః పృథివ్యాం జటాయుషం శాంతమివాగ్నిదావం || 3.51.45 ||

తతస్తు తం పత్రరథం మహీతలే
నిపాతితం రావణవేగమర్దితం |
పునశ్చ సంగృహ్య శశిప్రభాననా
రురోద సీతా జనకాత్మజా తదా || 3.51.46 ||

|| ఇత్యార్థే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అరణ్యకాండే ఏకపంచాశః సర్గః ||